

ותמת שרה - זה הגוף. בקרית ארבע - אלו ארבעה היסודות. היא חברון - שהיו מחברים בגופו בחייו. בארץ כנען - בעולם הזה הבורח אדם בזמן מועט.

ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה. היינו [שכתוב] ששינינו, כל שבעת הימים נפשו של אדם פוקדת לגופו ומתאבלת עליו. זהו שכתוב (איוב יד) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. כמו זה, ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה. ויבא אברהם - זו היא הנשמה. לספד לשרה - זה הגוף.

אמר רבי יצחק, בשעה שהנשמה זוכה ועולה למקום מעלתה, הגוף שוכב בשלום וינחת על משכבו. זהו שכתוב (ישעיה נז) יבוא שלום ינחתו על משכבותם הלך נחתו. מה זה הלך נחתו?

אמר רבי יצחק, הנשמה הלך נחתו למקום העדן הגנוז לה. מה משמיע? אמר רבי יהודה, מזה נשמע נכחה כתוב בה"א. ובשעה שאינה זוכה, והיא ראויה לקבל ענשה, הולכת משוממת ומבקרת בכל יום את הגוף ואת הקבר.

אמר רבי יוסי, עצם הקולית [יד] הקשה הנה, כשהולך בסריחות לכאן ולכאן, הולך ומבקר את מקומו שנים עשר חדשים. כף הנשמה היא שראויה לקבל ענש, הולכת בחוץ בעולם, ופוקדת את מקומה שנים עשר חדשים בבתי הקברות ובעולם. אמר רבי יהודה, בא ראה

שכתוב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו'. אמר רבי אבא, והרי שנינו שכאשר הנשמה היא בשלמות עליונה, נוספת לה ה"א, ונקראת אברהם בשלמות פאשר אינו צדיק כל כף, שכתוב ויקם אברהם. עשית שמי שיושב בכסא יורד לתוך קטן תחתון?

מחברים בגופו בחייו. בארץ כנען, בעולם הזה הבורח אדם בזמן מועט:

ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה. היינו (דכתיב) דתנן כל שבעת הימים נפשו של אדם פוקדת לגופו ומתאבלת עליו, הדין הוא דכתיב, (איוב יד) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. פהאי גוונא ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה. ויבא אברהם, זו היא הנשמה. לספד לשרה, זה הגוף.

אמר רבי יצחק בשעה שהנשמה זוכה ועולה למקום מעלתה, הגוף שוכב בשלום וינחת על משכבו הדין הוא דכתיב, (איוב נז) יבא שלום ינחתו על משכבותם, הלך נכחה. מאי הולך נכחה.

אמר רבי יצחק הנשמה הולך נכחה למקום העדן הגנוז לה. מאי משמע. אמר רבי יהודה מהאי משמע, נכחה כתיב, בה"א. ובשעה שאינה זוכה והיא ראויה לקבל עונשה הולכת משוממת ומבקרת בכל יום לגוף ולקבר.

אמר רבי יוסי האי קוליתא דקרדינותא, פד אזיל בסריחותא לכאן ולכאן אזל ומבקר לה לאתרה תריסר ירחי. כף נשמתא ההיא דאתחזיא לקבלא ענשא, אזלה לבר בעלמא ומפקדת לה לאתרה תריסר ירחי בבתי קברי ובעלמא.

אמר רבי יהודה תא חזי, דכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו', אמר רבי אבא והא תנן דכד נשמתא היא בתשלומא עלאה, ניתוסף בה ה' ונקראת אברהם בתשלומא עלאה. והכא את אמר דכד ליתא זכאה כל כף דכתיב ויקם אברהם. עבדת מאן דיתיב בפרסייא נחית בגו זוטרי תתאה.

שכתוב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו'. אמר רבי אבא, והרי שנינו שכאשר הנשמה היא בשלמות עליונה, נוספת לה ה"א, ונקראת אברהם בשלמות פאשר אינו צדיק כל כף, שכתוב ויקם אברהם. עשית שמי שיושב בכסא יורד לתוך קטן תחתון?

אֵלָּא הָכִי גִזְרֵנָא וְיָקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ, דְאָמַר רַבִּי בּוֹ אָמַר רַבִּי זְרִיקָא כְּשֶׁהִנְשָׂמָה רְאוּיָה לְעֻלּוֹת לְמָקוֹם עֲדָנָה, קוֹדֵם מְגִינָה עַל הַגּוֹף הַקְּדוֹשׁ שְׂיוּצָאֵת מִשָּׁם וְאַחַר כֶּף עוֹלָה לְמָקוֹם מַעְלָתָה, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב וְיָקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ זֶהוּ הַגּוֹף.

וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חַת אֱלוֹ שָׂאֵר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים שְׁהֵם (ד"א ל"ג ב"ג) חַתְחַתִּים וְנִהְלָמִים בְּעוֹלָם לְמַעַן יֵרָאֵת קוֹנָם, חַתִּים עַל שְׁהֵם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, וְאַמַּי צְרִיכָה לְהוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כִּלְאֵ בְּמַנְיֵנָא כְּתִיבִין, וְעַל (דְּהוּ ד"א דא הוּי הוּא) גּוֹפָא בְּמַנְיֵנָא עֲמַהוּן. וּמָה אָמַר לְהוּ בְּדַרְךְ פִּיּוּס וּבְדַרְךְ כְּבוֹד.

גַּר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם וְגו' דְּהָאֵי גּוֹפָא יְהוּי בְּמַנְיֵנָא חַד עִמָּכוֹן בְּחַבְרָא דָא. אָמַר רַבִּי רְאָה מָה כְּתִיב וַיַּעֲנוּ בְנֵי חַת אֶת אַבְרָהָם וְגו'. כְּמוֹ כֵן בְּדַרְךְ כְּבוֹד בְּדַרְךְ פִּיּוּס, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב שְׁמַעְנוּ אֲדוֹנֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכְנוּ.

מֵאֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס קוֹדֵם שְׂיַצָא הַצְּדִיק מִן הָעוֹלָם, בַּת קוֹל יוֹצֵאת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן הִכִּינוּ מְקוֹם לְפָלוּנֵי שְׂיַבָא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים מֵאֵת אֱלֹהִים מְלַמְעֵלָה אַתָּה נְשִׂיא בְּכָל יוֹם בְּתוֹכְנוּ, בְּמַבְחָר קְבָרֵינוּ בְּמַבְחָר הַצְּדִיקִים בְּחַבְרַת הַצְּדִיקִים הַמּוּבַחְרִים מְנָה אוֹתוֹ הַכְּנִיסָהוּ בְּחֻשְׁבוֹן עֲמָנוּ, וְאִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִמְנַע אֶת הַמְּנִיץ כִּי כוֹלְנוּ שְׂמַחִים בּוֹ וּמְקַדְּמִים לוֹ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן (דף קכד ע"א) פִּזִּי תָא קִזִּי, כִּיּוֹן שְׁהִנְשָׂמָה פּוֹגַעַת בָּהֶם וְתִדּוֹן, לְאַחַר כֶּף פּוֹגַעַת לְאוֹתוֹ הַמְּלֵאף הַמְּמַנָּה עֲלֵיהֶם דְּתַנֵּן מְלֵאף מְמַנָּה עַל בְּתֵי קְבָרֵי וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְהוּא מְכַרִּיז בִּינֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַל הַצְּדִיקִים הָעֵתִידִים לִכְפֹּס בִּינֵיהֶם, וּמִיָּד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדֵי לְשַׁכֵּן הַגּוֹף בְּהִשְׁקָט וּבְכַטְחָה וּבְמִנוּחָה וּבְהִנָּאָה, (עֲלֵאָה) הִדָּא הוּא דְכְּתִיב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן.

וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְהוּא מְכַרִּיז בִּינֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַל הַצְּדִיקִים הָעֵתִידִים לְכַפֵּס בִּינֵיהֶם, וּמִיָּד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדֵי לְשַׁכֵּן הַגּוֹף בְּהִשְׁקָט וּבְכַטְחָה וּבְמִנוּחָה וּבְהִנָּאָה (עֲלֵיּוּחָה). זֶהוּ שְׂכַתוּב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן.

אֵלָּא כֶּף גִּזְרֵתִי - וְיָקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ. שָׂאֵמַר רַבִּי בּוֹ אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, כְּשֶׁהִנְשָׂמָה רְאוּיָה לְעֻלּוֹת לְמָקוֹם עֲדָנָה, קוֹדֵם מְגִינָה עַל הַגּוֹף הַקְּדוֹשׁ שְׂיוּצָאֵת מִשָּׁם, וְאַחַר כֶּף עוֹלָה לְמָקוֹם מַעְלָתָה. זֶהוּ שְׂכַתוּב וְיָקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ, זֶה הַגּוֹף. וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חַת - אֱלוֹ שָׂאֵר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים שְׁהֵם (ד"א ב"ג) חַתְחַתִּים וְנִהְלָמִים בְּעוֹלָם לְמַעַן יֵרָאֵת קוֹנָם, חַתִּים עַל שְׁהֵם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי. וְלָמָּה צְרִיכָה אוֹתָם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל כְּתוּבִים בְּמַנְיָן, וְעַל [שְׁמַחֵת, ד"א זָה הִיא אוֹתוֹ] הַגּוֹף בְּמַנְיָן עֲמָהֶם. וּמָה אָמַר לָהֶם בְּדַרְךְ פִּיּוּס וּבְדַרְךְ כְּבוֹד? גַּר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם וְגו'. שְׁהַגּוֹף הַזֶּה יְהִיָּה בְּמַנְיָן אֶחָד עִמָּכֶם בְּחַבּוּר הַזֶּה. אָמַר רַבִּי, רְאָה מָה כְּתוּב, וַיַּעֲנוּ בְנֵי חַת אֶת אַבְרָהָם וְגו'. כְּמוֹ כֵן בְּדַרְךְ כְּבוֹד, בְּדַרְךְ פִּיּוּס. זֶהוּ שְׂכַתוּב שְׁמַעְנוּ אֲדוֹנֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכְנוּ. מָה זֶה נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה? אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, קוֹדֵם שְׂיַצָא הַצְּדִיק מִן הָעוֹלָם, בַּת קוֹל יוֹצֵאת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן: הִכִּינוּ מְקוֹם לְפָלוּנֵי שְׂיַבָא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים, מֵאֵת אֱלֹהִים מְלַמְעֵלָה אַתָּה נְשִׂיא בְּכָל יוֹם בְּתוֹכְנוּ. בְּמַבְחָר קְבָרֵינוּ, בְּמַבְחָר הַצְּדִיקִים, בְּחַבְרַת הַצְּדִיקִים הַמּוּבַחְרִים מְנָה אוֹתוֹ, הַכְּנִיסָהוּ בְּחֻשְׁבוֹן עֲמָנוּ, וְאִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִמְנַע אֶת הַמְּנִיץ, כִּי כִלְנוּ שְׂמַחִים בּוֹ וּמְקַדְּמִים לוֹ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן פִּזִּי, בָּא רְאָה, כִּיּוֹן שְׁהִנְשָׂמָה פּוֹגַעַת בָּהֶם וְתִדּוֹן, לְאַחַר כֶּף פּוֹגַעַת לְאוֹתוֹ הַמְּלֵאף הַמְּמַנָּה עֲלֵיהֶם. שְׁשִׁינּוּ, מְלֵאף הַמְּמַנָּה עַל בְּתֵי הַקְּבָרוֹת וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְהוּא מְכַרִּיז בִּינֵיהֶם לְכַפֵּס בִּינֵיהֶם, וּמִיָּד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדֵי לְשַׁכֵּן הַגּוֹף בְּהִשְׁקָט וּבְכַטְחָה וּבְמִנוּחָה וּבְהִנָּאָה (עֲלֵיּוּחָה). זֶהוּ שְׂכַתוּב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן.